

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра сценічного мистецтва і хореографії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЛАСТИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА ЕТИКЕТ

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю В6 Перформативні мистецтва
спеціалізації В6.01 Сценічне мистецтво
галузі знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки
Освітня кваліфікація: бакалавр перформативного мистецтва
(сценічне мистецтво)

Форма здобуття освіти – денна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 08 від «03» вересня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025р.

Розробник:

Садоха-Дівончук Анна Анатоліївна – асистентка кафедри сценічного мистецтва і хореографії навчально-наукового інституту мистецтв.

Затверджено на засіданні кафедри протокол № 8 від «3» вересня 2025р.

Завідувач кафедри:

Надія КУКУРУЗА

— /

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Пластичне виховання та етикет
Викладач	Садоха-Дівончук Анна Анатоліївна
Контактний телефон викладача	+380978314693
Е-mail викладача	anna.sadoha-divonchuk@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	6 кредити ЄКТС, 180 год.
Статус дисципліни	Вибірковий
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	У зручний для здобувачів час за узгодженням з викладачем.

2. Анотація до навчальної дисципліни

Курс «Пластичне виховання та етикет» спрямована на формування професійної культури руху, опанування навичок володіння власним тілом як інструментом самовираження, а також вивчення норм етикету в різних історичних та сучасних контекстах. Курс поєднує практичні тренінги з розвитку координації, гнучкості та пластики з теоретичним вивченням правил поведінки, манер та протоколу. Особлива увага приділяється розвитку пластичної виразності як засобу створення художнього образу, формуванню навичок сценічного існування, роботі з імпульсом, увагою та реакцією. Дисципліна також передбачає вивчення основ сценічного етикету, норм поведінки в різних історичних і культурних контекстах, що сприяє глибшому розумінню стилістики сценічного твору.

У межах курсу використовуються елементи культури манер: вивченню історичних та сучасних форм поклонів, реверансів, правилам вітання, естетиці ходи та вмінню триматися в різних типах вбрання. Студенти опановують мистецтво жесту, міміки та невербальної комунікації, що дозволяє створювати цілісний і гармонійний професійний образ. Результатом вивчення дисципліни є здатність студента свідомо та виразно використовувати власне тіло як інструмент сценічної дії, ефективно взаємодіяти з партнером і створювати цілісний художній образ у відповідності до задуму постановки.

Таким чином, дисципліна закладає фундамент для бездоганної поведінки в офіційних та світських ситуаціях чи виставах або інших просторах акторського мистецтва поєднуючи зовнішню форму руху з внутрішньою культурою особистості.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою курсу «Пластичне виховання та етикет» є формування пластичної культури актора, розвиток його психофізичних якостей, здатності свідомо

керувати власним тілом як інструментом сценічної виразності, а також опанування норм сценічної поведінки та етикету в різних художніх і культурних контекстах.

Цілі курсу

У результаті опанування дисципліни здобувачі освіти повинні:

- оволодіти поглибленою психофізичною підготовкою, необхідною для вільного та органічного володіння власним тілом як інструментом професійної виразності;
- засвоїти спеціалізовані технічні навички культури манер, включаючи техніку виконання історичних та сучасних поклонів, реверансів та жестів пошани;
- розвинути здатність інтегрувати складні елементи зовнішньої форми (етикетну ходу, поставу, вишукану жестикуляцію) у цілісну партитуру сценічної або професійної поведінки;
- формувати високий рівень ансамблевої взаємодії, що базується на безумовній повазі до простору партнера, дотриманні етикетної дистанції та спільному створенні естетичної атмосфери спілкування;
- набути вмінь миттєвої саморегуляції емоційного стану та фізичного тону для збереження зовнішньої гідності та етичної виваженості в умовах стресових або динамічних ситуацій;
- забезпечити інтелектуальне осмислення естетики манер та історичних контекстів розвитку етикету як невід'ємної частини загальної професійної культури особистості.

4. Програмні компетентності та результати навчання.

Загальні компетентності:

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК07. Здатність працювати в команді – для взаємодії з партнерами на сцені.

Фахові компетентності:

СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва – прямо про втілення дії через тіло.

СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах – формує художню виразність.

СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору – робота в ансамблі та з партнером.

СК06. Здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів при створенні та виробництві сценічного твору – пластичні засоби тіла.

СК10. Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчо-виробничій сценічній діяльності – для рефлексії власного руху та сценічної дії.

Результати навчання:

ПР01. Володіти культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу і синтезу в професійній діяльності.

ПР06. Вміти адекватно сприймати критику і знаходити відповідні шляхи

реагування на неї, критично оцінювати власну діяльність та її результати.

ПР07. Вміти адекватно оцінювати нову ситуацію та здійснювати пошук можливостей до адаптації та дії в її умовах.

ПР08. Виявляти здатність до генерування нових ідей.

ПР09. Вміти виявляти, ставити та вирішувати проблеми, аналізувати проблемні ситуації й приймати обґрунтовані рішення для їх розв'язання.

ПР10. Вміти застосовувати й удосконалювати навички міжособистісної взаємодії.

ПР11. Володіти виконавськими вміннями й навичками професії, елементами внутрішньої і зовнішньої техніки виконавця (постановника) в межах обраного фаху.

ПР12. Вміти самостійно відтворювати в художніх сценічних образах власну здатність до творчого сприйняття світу.

ПР13. Оперувати специфічною системою виражальних засобів (пластично-зображальними, звуковими, акторсько-виконавськими, монтажно-композиційними, сценарно-драматургічними) при самостійному створенні та виробництві сценічного твору.

ПР15. Обирати художні засоби, необхідні для відтворення креативного задуму при реалізації сценічного твору (проєкту).

ПР16. Вміти знаходити адекватні засоби презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.

ПР24. Застосовувати розуміння природи художнього синтезу в ефективній діяльності зі створення сценічного твору у складі творчої групи.

5.Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Семінарські заняття / практичні / лабораторні	60
Самостійна робота	120

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / Вибірковий
5,6	В6 Перформативні мистецтва В6.01 «Сценічне мистецтво»	3	Вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

ТЕМА	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Сам. роб.

Змістовний модуль 1. (1 семестр)

Тема 1. Щоденний тренінг: самостійне виконання комплексу вправ на розтяжку та зміцнення м'язового корсета (по 15-20 хв)	-	6	12
Тема 2. Спостереження та аналіз: ведення «щоденника спостережень» за пластикою людей у громадських місцях (аналіз затисків, ходи, жестів)	-	6	12
Тема 3. Підготовка етюдів: розробка індивідуального безслівного етюдів «Людина та предмет», де акцент робиться на органічній взаємодії з аксесуаром	-	6	12
Тема 4. Відеоаналіз: перегляд та аналіз пластичних вистав або майстер-класів відомих майстрів (наприклад, Марселя Марсо чи Піни Бауш)	-	6	12
Тема 5. Робота над поставою: виконання вправ біля дзеркала для самокорекції положення голови та плечового поясу	-	6	12
Змістовий модуль 2. (2 семестр)			
Тема 6. Опрацювання літератури: вивчення історичних джерел щодо етикету певної епохи (за вибором). Складання кейсів: розробка ситуативних завдань (наприклад: «Як правильно представити бізнес-партнера на фуршеті?»)	-	6	12
Тема 7. Проєкт «Мій стиль»: підготовка презентації або колажу на тему «Дрес-код для різних типів офіційних заходів».	-	6	12
Тема 8. Тренінг мовного етикету: складання словника професійних компліментів та формул ввічливості для складних комунікативних ситуацій	-	6	12
Тема 9. Аналіз сценічних ситуацій і пошук виразного рішення	-	6	12

Тема 10. Аналіз цифрового сліду: самоаудит власних сторінок у соціальних мережах на відповідність нормам сучасного цифрового етикету	-	6	12
--	---	---	----

Всього за курсом:			
	0	60	180

Система оцінювання навчальної дисципліни

Оцінювання успішності базується на накопичувальній системі балів за результатами роботи в семестрі. Загальний бал складається з оцінки за практичну діяльність, виконання завдань самостійної роботи та результату підсумкового контролю. Оскільки курс складається з 10 змістових модулів, бали за семестр нараховуються поетапно. Це дозволяє студенту бачити свій прогрес і забезпечує систематичність тренувань.

Загальна система оцінювання курсу	Практичне заняття – 40 балів Самостійна робота – 20 балів Залік у формі творчого показу – 40
-----------------------------------	--

Умови допуску до підсумкового контролю	До складання заліку допускаються студенти, які за результатами виконання практичних завдань та самостійної роботи набрали не менше 25 балів.
--	--

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	Зараховано
80 – 89	B	
70 – 79	C	
60 – 69	D	
50 – 59	E	
26 – 49	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-25	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна спрямована на комплексне формування професійної культури майбутнього фахівця через синтез фізичного розвитку та опанування етикетних норм. Курс забезпечує оволодіння технікою вільного володіння тілом, розвиток координації та пластичної виразності.

Відвідування практичних занять є обов'язковим, оскільки особлива увага приділяється практичному засвоєнню культури манер: вивченню історичних та сучасних форм поклонів, реверансів, правилам вітання, естетиці ходи та вмінню триматися в різних типах вбрання. Студенти опановують мистецтво жесту, міміки та невербальної комунікації, що дозволяє створювати цілісний і гармонійний професійний образ

Дисципліна закладає фундамент для бездоганної поведінки в офіційних та світських ситуаціях, поєднуючи зовнішню форму руху з внутрішньою культурою особистості.

Самостійна робота включає:

- опрацювання теоретичних матеріалів з історії світового етикету, теорії невербальної комунікації та психофізики руху;
- технічний тренаж для закріплення м'язової пам'яті (відпрацювання етикетної постави, ходи, техніки поклонів та манер);
- підготовку до практичних занять, зокрема розробку етикетних партитур (сценаріїв вітань, знайомств) та пластичних етюдів;
- виконання індивідуальних завдань (наприклад, аналіз манер та пластичного малюнку персонажів у класичних кінострічках або театральних виставах);
- глибокий аналіз власної психофізичної діяльності, контроль за зняттям м'язових затисків та безпеку групової взаємодії;
- підготовку до підсумкового екзамену (постановочна робота: створення цілісної пластично-етикетної композиції).

Усі завдання виконуються у встановлені терміни. Під час вивчення дисципліни здобувачі освіти зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності. Забороняються: плагіат (привласнення чужих пластичних рішень чи етикетних хореографій без посилання на автора), фабрикація результатів та несанкціонована допомога. Порушення правил доброчесності або ігнорування норм техніки безпеки (нехтування правилами фізичної взаємодії, порушення дистанції) призводить до незадовільної оцінки за відповідний вид роботи.

Оцінювання здійснюється за накопичувальною системою та включає:

поточну роботу на практичних заняттях (виконання тренінгових вправ та етикетних екзерсисів);

виконання індивідуальних і групових завдань (аналіз манер, розробка кейсів із протоколу);

підсумковий показ, що проводиться у формі практичної демонстрації (постановка цілісного пластично-етикетного епізоду з використанням набутих психофізичних та технічних навичок).

Критерії оцінювання базуються на рівні сформованості технічних навичок володіння тілом, психофізичній готовності, професійній дисциплінованості та здатності до бездоганної партнерської взаємодії. Особлива увага приділяється творчій активності у створенні пластичних партитур (зокрема поклонів, манер, жестів) та вмінню органічно інтегрувати техніку руху й етикет у художній або професійний образ.

Взаємодія між викладачем і магістрами ґрунтується на засадах взаємоповаги, толерантності та суворої професійної етики. Оскільки сценічний бій пов'язаний із

фізичним контактом, конструктивна критика є невід'ємною частиною навчання, спрямованою на безпеку та професійний розвиток здобувачів.

За потреби можливе використання дистанційних або змішаних форм навчання (теоретичні розбори, відеоаналіз) відповідно до нормативних документів закладу вищої освіти.

Навчальна дисципліна спрямована на формування у студентів цілісного розуміння пластичної культури та етикету як специфічної мови професійної та мистецької комунікації, а також розвиток практичних навичок створення авторських етикетних партитур (зокрема культури манер, поклонів та жестів) і складних пластичних сцен.

Література

Основна література

1. Безклубенко С. Мистецтво: терміни та поняття. Енциклопедичне видання : у 2-х т. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2021.

Ванкевич С. Культура ділового спілкування та етикет : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2021. 216 с.

Герчанівська П. Е. Культурологія: термінологічний словник. Київ : НАКККіМ, 2021. 144 с.

Зайцев О. І. Режисура пластики : підручник. Ужгород : Вид-во Олександри Гаркуші, 2021. 248 с.

Макарова Г. В. Психологія спілкування та етикет : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2021. 232 с.

Сироткіна Н. Етика та етикет у професійній діяльності : навч. посіб. Херсон : Олді-Плюс, 2021. 312 с.

Допоміжна література

1. Бойко В. Сучасний діловий етикет: правила успішної комунікації. Київ : Видавець Полоз, 2021. 180 с.

Коваль Л. Естетика руху в театральному мистецтві : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2021. 192 с.

Корнієнко Н. Театральна антропологія та психофізика актора. Київ : Фенікс, 2021. 256 с.

Липківська Г. Світ жестів та міміки в акторській майстерності. Київ : Мистецтво, 2021. 144 с.

Радомська В. Практикум з етикету та протоколу. Вінниця : Твори, 2021. 120 с.

Чмут Т., Чайка Г. Етика ділового спілкування : навч. посіб. 7-ме вид. Київ : Знання, 2021. 238 с.

Викладач : Анна Садоха-Дівончук, асистентка

